

TOTUL DESPRE PROIECTUL MINIER DE LA ROȘIA MONTANĂ

Proiectul Roșia Montană în cifre

1346 hectare destinate exploatării, **2388 hectare** perimetrul pentru care au licența, **300 hectare** acoperite de lacul de decantare cu metale grele și cianură, care va reprezenta un risc permanent pentru viața a peste **6000 de persoane** din zonele învecinate, **4 munți** detonați, **2064 de proprietăți** strămutate, **975 case** distruse, dintre care 41 de patrimoniu, **7 biserici** demolate, dinamitate sau acoperite de lacul de cianură, **11 cimitire** strămutate, **12.000 de tone de cianură** anual (în total **204 mii de tone**) și doar **634 de locuri de muncă** pe o durată de **17 ani**¹.

După mai bine de **15 ani** în care numeroase instituții prestigioase românești precum Academia Română², Academia de Științe Economice³ sau organisme de specialitate: Uniunea Arhitecților din România⁴, societatea civilă și bisericile și-au argumentat opoziția față de proiectul minier, Guvernul României forțează aprobarea unui proiect de lege în Parlamentul României menit să conducă la distrugerea totală a Roșiei Montane.

Titularul de proiect, licența și contractul cu statul român

Roșia Montană Gold Corporation (RMGC) este deținută în proporție de 80% de către Gabriel Resources (TSX: GBU), o companie minieră canadiană de mică dimensiune, limitată financiar și neexperimentată, care intenționează să strămute localnicii din Roșia Montană pentru a realiza cea mai mare mină de aur de suprafață din Europa. Restul de aproximativ 20% din acțiuni sunt deținute de Minvest, o companie minieră de stat. Încă de la începutul său, acest proiect a fost asaltat de scandaluri, probleme operaționale și opoziție vehementă pe plan local, național și internațional. Compania minieră americană Newmont (NTSE: NEM) deține 10% din acțiunile Gabriel Resources.

Licența de concesiune pentru exploatarea minereurilor auro-argentifere din perimetrul Rosia Montana, Judetul Alba nr. 47/1999 a fost încheiată între Agenția Națională pentru Resurse Minerale și Compania Națională a Cuprului, Aurului și Fierului „MINVEST” SA Deva și aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 458/1999 și transferată ulterior către SC Roșia Montana Gold Corporation SA, precum și toate anexele acesteia, clasificate ca secrete de serviciu prin Ordinul 202/2003, semnat de ex-președintele Agenției Naționale pentru Resurse Minerale, Mihail Ianas.

Accesul publicului la informațiile conținute în această licență⁵ ar fi trebuit să constituie punctul de plecare în orice dezbatere democratică, onestă și corectă privind costurile și beneficiile proiectului de

1 http://www.mmediu.ro/protectia_mediului/rosia_montana/pdf/memoriu_prezentare.pdf

2 <http://www.rosiamontana.org/stiri/declaratia-academiei-romane-cu-privire-la-proiectul-rosia-montana>

3 <http://www.rosiamontana.org/argumente/studiu-realizat-de-ase-referitor-la-proiectul-rosia-montana>

4 <http://www.rosiamontana.org/stiri/pozitia-uniunii-arhitectilor-din-romania-privitoare-la-proiectul-rosia-montana-gold>

5 <http://www.rosiamontana.org/argumente/scrisoare-deschisa-demisia-ministrului-economiei-in-falsa-desecretizare-a-contractului-de>

exploatare propus la Roșia Montană. Deși s-au realizat nenumarate solicitări de desecretizare a licenței și contractului încheiat de statul român cu compania minieră, acesta rămâne în continuare secret. Prin urmare, orice declarație sau referire la eventualele despăgubiri și valoarea acestora în urma rezilierii acestui contract sunt pure speculații.

Impactul de mediu

Mina de la Roșia Montană ar fi cea mai mare exploatare de suprafață din Europa; aici s-ar folosi de 13 ori mai multă cianură de sodiu decât toată cantitatea folosită actualmente pe continent. În 17 de ani, ar intra în procesul industrial 204 mii de tone, adică 600.000.000.000 de doze letale pentru un adult. Patru masive muntoase ar fi aruncate în aer; craterele ar avea un diametru de peste 8 kilometri. Actualul sat Corna ar fi în întregime acoperit un lac de decantare, cu cianuri și metale grele pe 300 de hectare. Cianura stagnantă e re-emisă în aer sub formă de acid cianhidric (folosit în lagărele de exterminare naziste, desigur la concentrație mai mare), se atașează de particulele de praf și rămâne în atmosferă 1-3 ani. Barajul din anrocamente (pământ și pietre) ar avea 185 de metri înălțime și peste 1 kilometru lungime. În Abrud, aflat la 2 km în aval, locuiesc peste 6000 de oameni.

Impactul asupra comunității

Proiectul minier propus de RMGC nu se poate realiza fără o strămutare și/sau o relocare a comunității, sacrificând majoritatea proprietăților oamenilor, spațiile publice și locurile de cult existente în acest moment în comunitate. **Roșia Montană, așa cum o știm astăzi, va înceta să mai existe.** A fost demonstrată de multe ori trauma care există în cazul procesului de dezrădăcinare, astfel încât un proiect de o asemenea natură trebuie să își demonstreze utilitatea publică, ceea ce în cazul proiectului minier propus la Roșia Montană nu se aplică. Proiectul de față este unul privat, realizat pentru profit, și chiar dacă creează câteva sute de locuri de muncă acest lucru nu poate compensa impactul social și de mediu pe termen lung.

Cercetători australieni de la Universitatea Queensland au realizat în 2009 un studiu⁶ asupra comunității în cazul minei Waihi (Noua Zeelandă) a companiei Newmont, prezentată drept model pentru Roșia Montană. Radiografia comunității arată o populație mult îmbătrânită în comparație cu media din regiune, cu tendințe de a părăsi localitatea în momentul închiderii exploatării, cu un număr dublu de probleme de sănătate mentală, invalizi și asistați social față de localități similare din regiune, cu venituri sub media din regiune și cu probleme legate de violența în familie și consumul de alcool și droguri.

Impactul asupra patrimoniului cultural

Roșia Montana este cea mai veche localitate minieră atestată documentar din România (1882 ani), deține mine din epocile preromană și romană fără echivalent în lume și numeroase clădiri - monument provenind din perioade istorice diferite. Toate aceste valori arheologice și culturale îndreptățesc pe deplin eforturile specialiștilor ca această localitate să fie cuprinsă în lista tentativă a patrimoniului UNESCO; o documentație specifică⁷ a fost întocmită în acest sens, și ar mai fi fost nevoie doar de semnătura Ministrului Culturii și Patrimoniului Național. Compania promite 70 de milioane de dolari Ministerului Culturii, cu condiția declasării tuturor monumentelor istorice, prin urmare cu acceptarea distrugerii lor integrale. Protejarea acestui patrimoniu ce nu poate fi înlocuit cu bani, ar fi situat în mijlocul unei zone miniere active, între 4 cratere unde s-ar detona zilnic 10 tone de dinamită este absolut imposibilă.

Importanța excepțională a patrimoniului cultural și natural, precum și pericolul grav care îl amenință au recomandat înscrierea Roșiei Montane în programul „7 Most Endangered” - Europa Nostra⁸.

6 http://www.academia.edu/3311681/Social_impacts_of_closure_of_Newmont_Waihi_Gold_Operations

7 <http://simpara.ro/Nota%20de%20fundamentare%20Lista%20tentativa%20Rosia%20Montana.pdf>

8 <http://simpara.ro/rosia-montana-o-preocupare-europeana-553.htm>

Mirajul locurilor de muncă

Conform studiului de fezabilitate realizat de Washington Group International în 2005-2006 și asumat de Roșia Montană Gold Corporation, vor fi create în total de 634 de locuri de muncă în perioada de exploatare; aceste locuri de muncă nu se referă însă doar la cele directe, legate de mină și uzină, ci și la cele indirecte, din administrație, contabilitate, IT, aprovizionare, resurse umane, relații publice, juridic, patrimoniu etc. Și în cel mai optimist scenariu, numai o parte din cei 1,600 de șomeri din zona Roșiei își vor găsi un loc de muncă.

Mai mult, studii de impact făcute în alte zone miniere (de exemplu în Africa de Sud) au arătat că exploatările miniere distrug economia locală reală⁹. De cele mai multe ori, aceste firme miniere nu angajează șomeri, ci oameni calificați care au deja un loc de muncă în zonă. Oferind acestor oameni un salariu mai mare decât își pot permite firmele locale, exploatările miniere sfârșesc prin a falimenta firmele ce au prins rădăcini locale și îngroașă rândurile șomerilor.

Despre mineritul cu cianuri în Europa și în lume

În prezent, mineritul aurifer se bazează pe procese chimice care folosesc substanțe periculoase. În Europa, mineritul cu cianuri este practicat în prezent în Suedia și Sardinia. Ar fi inexact să afirmăm că societatea suedeză Boliden care exploatează în Suedia are o istorie exemplară de practici miniere sigure¹⁰. În 1998, deversarea toxică de la mina de zinc "Los Frailes" a societății Boliden Apirsa, sudul Spaniei, a avut consecințe dezastruoase asupra ecosistemului zonei umede Doñana și asupra comunităților locale din zonă.

În octombrie 2000, Boliden Apirsa și-a declarat falimentul, iar în septembrie 2001, Boliden a închis mina Los Frailes, concediindu-i pe cei 425 de angajați ai săi. Costurile de ecologizare s-au ridicat la 240 milioane de dolari¹¹.

În România, nu există la ora actuală nici o activitate minieră care să folosească cianura.

Cu toate acestea, România este cunoscută drept țara cu cele mai grave accidente produse în urma pierderii integrității barajelor a două lacuri de decantare cu cianuri: Certej (1971)¹² și Baia Mare (2000)¹³. Accidentul de la Certej e cunoscută ca fiind cea mai cumplită tragedie pe timp de pace din anii '70. Digul rupt și sterilul revărsat a provocat 89 de morți și 76 de răniți. În urma accidentului de la Baia Mare, România a fost obligată să plătească 100 de milioane de dolari daune Ungariei. Compania Aurul nu a primit nicio sancțiune, acționarii au băgat firma în faliment și au plecat să-și investească profitul uriaș în alte părți.

De la dezastrul din 2000 de la Baia Mare, cel puțin 25 de accidente¹⁴ provocate de deversări de cianură au fost raportate în zonele miniere din întreaga lume. Două din aceste accidente au survenit la mine ce sunt semnate ale Codului Internațional de Management al Cianurii¹⁵, o inițiativă voluntară cu rolul de a reduce deversările cu cianură.

În 2010 deputații Parlamentului European au votat cu 488 voturi pentru, 48 împotriva și 57 de abțineri, o rezoluție care solicită interzicerea generală a utilizării tehnologiilor de minerit pe bază de cianuri în Uniunea Europeană. Din păcate, Comisia Europeană a lăsat la latitudinea statelor membre implementarea în legislația națională a acestei rezoluții. Cehia, Ungaria, Bulgaria, Costa Rica, Germania, mai multe provincii din Argentina, statele americane Montanas și Wisconsin au interzis de asemenea cianurile

9 Marcel Heroiu și-a luat doctoratul în Economie – Dezvoltare Regională la Cornell University, New York, și lucrează pentru Banca Mondială.

10 www.faracianura.ro

11 http://en.wikipedia.org/wiki/Do%3%B1ana_disaster

12 http://adevarul.ro/locale/hunedoara/exclusiv-certej-1971-tragedia-uitata-89-vieti-ingroate-300-mii-metri-cubi-namol-atenTie--fotografii-Socante--1_50aea54a7c42d5a6639eb6b8/index.html

13 http://documents.rec.org/publications/Cyanide_spill_June2000_ROM.pdf

14 <http://www.rainforestinfo.org.au/gold/spills.htm>

15 International Cyanide Management Code

în minierit¹⁶.

Până în vara anului 2013, peste 20 de avize favorabile proiectului minier au fost respinse în instanță. De la certificate de urbanism, la certificate de descărcare arheologică și alte acte de natură administrativă au fost anulate succesiv de justiția română. În acest context, legea distrugerii Roșiei Montane propune 20 de derogări excepționale de la legislația în vigoare, atribuții ce ar urma să fie dobândite de compania minieră.

Despre procedura acordului de mediu

Procedura de evaluare a impactului asupra mediului¹⁷ (Procedura EIA) pentru proiectul Roșia Montană Gold Corporation (RMGC) a fost inițiată în 2004. Deosebit de complexă și tehnică deopotrivă, procedura a inclus studii prezentate de compania minieră, consultări publice, contra-studii și întâlniri ale Comitetului de Analiză Tehnică (CAT) constituit special în acest sens în cadrul Ministerului Mediului.

Procedura EIA este reglementată ca fiind procedura care identifică, descrie și evaluează, în mod corespunzător și obiectiv, efectele directe și indirecte ale unui proiect asupra tuturor factorilor de mediu, inclusiv asupra bunurilor de patrimoniu cultural, dar și asupra unei comunități în ansamblul interacțiunilor și condițiilor care definesc calitatea vieții și respectarea dreptului fundamental la un mediu sănătos.

Actul cu care se finalizează procedura EIA, acordul de mediu, circumscrie acceptabilitatea proiectului din punctul de vedere al criteriilor de mediu. La momentul întocmirii prezentului material, procedura EIA este în curs de finalizare. Ministerul Mediului, prin ministrul Rovana Plumb, indică faptul că luarea unei decizii privind Roșia Montană va fi anunțată în curând.

Despre comunitatea locală care se opune proiectului minier

Asociația Alburnus Maior este un ONG cu sediul în Roșia Montană, județul Alba și reprezintă interesele acelor locuitori din Roșia Montană și din Bucium care se opun proiectului Roșia Montană și refuză să-și înstrăineze proprietățile pentru a face loc proiectului minier. Asociația a fost înființată în 8 septembrie 2000 și se opune proiectului minier de exploatare la suprafață propus de Roșia Montana Gold Corporation (Proiectul), din considerente sociale, de mediu, economice și de patrimoniu. Proiectul propus utilizează cianura și se vrea a fi cea mai mare exploatare minieră la suprafață din Europa.

Împotriva proiectului minier, Asociația a inițiat și coordonează Campania Salvați Roșia Montană, care în cei 12 ani de activitate a devenit cea mai mare mișcare socială și de mediu din România.

Campania SRM s-a mobilizat în fiecare etapă din procedura de autorizare a proiectului minier, scoțând în evidență punctele slabe ale proiectului prin intermediul unor specialiști independenți. Publicul a fost informat și încurajat să se exprime de fiecare dată când procedura sau evenimentele desfășurate o cereau. Astfel, Campania SRM are în prezent peste 100.000 de susținători activi.

www.rosiamontana.org

¹⁶ <http://www.rainforestinfo.org.au/gold/Bans.html>

¹⁷ <http://www.mobilsport.ro/~rmorg/sites/default/files/TOTUL%20DESPRE%20ACORDUL%20DE%20MEDIU%20%28EIM%29.pdf>